

**Anadil dersi için kurgulanmış
yaratıcı yazma kılavuzu ve etkinlikleri**

Derleyen ve yazan:

Brigitte Werner

Almancadan çeviren:

Songül Düzgün

© SIL International, 2016

İçerik eğitim amacıyla serbestçe kullanılabilir, eğitim dışındaki yayınlarda yazarın onayı alınmalıdır.

ÖNSÖZ

Burda tanıtılan dersler öğretmenlere yaratıcı yazmayı teşvik eden fikir ve alıştırmalar sunmayı hedefler. Böylesi bir çalışma 45 dakikalık bir ders saatini alabileceği gibi bir hikaye üzerinde uzun haftalara yayılmış ve kısa zamanlara bölüşülmüş olarak da çalışılabilir.

Öğretmenler, söz konusu ana dil için bulunmuş hikayeler (masallar) ve gerçek hadiseler arasında stil farklarının olduğu konusunda bilinçli olmalıdır. Yalnızca giriş için değil (*Bir varmış, bir yokmuş* Zazaca: *cakê beno, cakê nêbeno...*), aksine filin aldığı zaman türü açısından da farklılıklara işaret edilir. (Masallar geniş zamanda, olaylar geçmiş zamanda). Öğrenciler bu stili ilk önce hikayeleri dinleyerek tanır, sonra kendileri yazarken kullanır.

Yaratıcı yazma aşamasında öğretmen yazım hatası yanlış gibi kontollerden uzak durmalı, ta ki öğrenci yazma eylemini keyifle sürdürüp bitirene kadar. Bu tutum öğrencinin yazma etkinliğinde kendine olan güvenine ve yaratıcı yazma akıcılığına ulaşmasına yardımcı olur. Erken müdahaleler ise yazma akıcılığını sınırlar. Kural şu olmalı: **Yazan öğrencileri asla frenlemeyin!**

Burda tanıtılan etkinlikler çocuklarla ders işlemek için olduğu gibi yetişkinler için de uygundur.

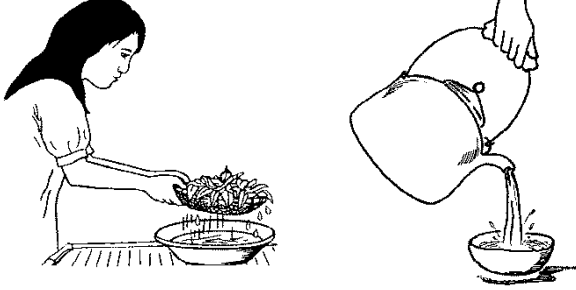
Görseller aksi belirtilmediği takdirde SIL INTERNATIONAL mülkiyetindedir.

İçerik:

1	Bir kılavuz veya bir yemek tarifi yazmak	3
2	Resim hikayeleri	3
3	Misafir bir sanatçı (ressam, yazar, müzisyen veya zanaatkâr)	6
4	Başlamış bir hikayeyi tamamlamak	6
5	Kendine ait ilk hikaye.....	7
6	Bir soruna çözüm öneren hikaye anlatmak.....	8
7	Üç nesneli bir hikaye anlatmak.....	9
	Kaynakça.....	10

1 Bir kılavuz veya bir yemek tarifi yazmak

Bu etkinlik öğrenci velilerini dahil etmeyi sağlar. A “Lahmacunu nasıl yapabilirim?” veya “Mercimek çorbasını nasıl yapabilirim?” veya “Misafir geldiğinde nasıl yardım edebilirim? (Örn. Çay servisi),” Öğrenciler aileleri ile bunların adım adım nasıl gerçekleşeceğini konuşur ve evde birkaç not alır.

Daha sonra öğretmen tarafından yazım yanlışları varsa düzeltilir, öğrenciler derste bu tarifleri doğru haliyle yazar.

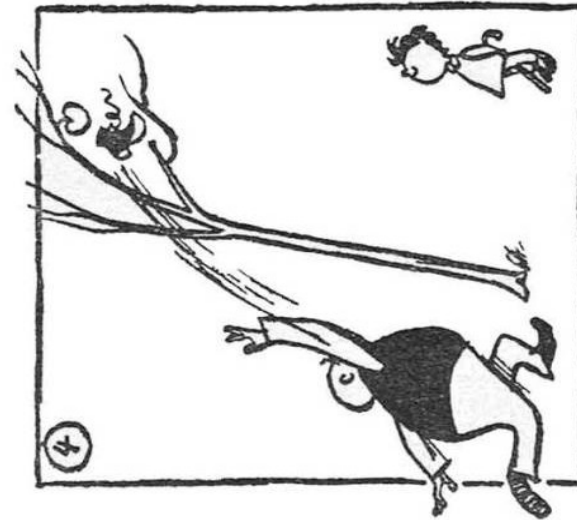
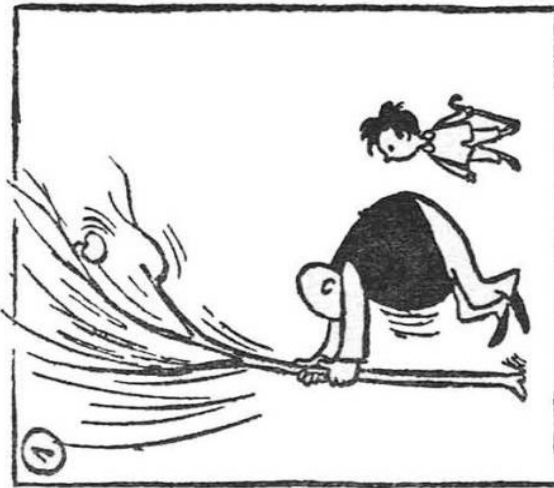
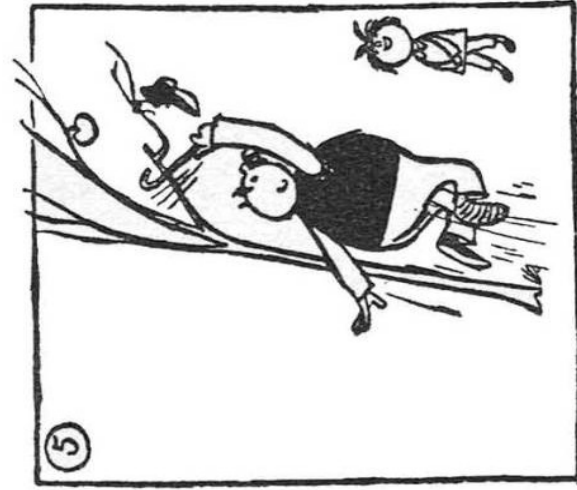
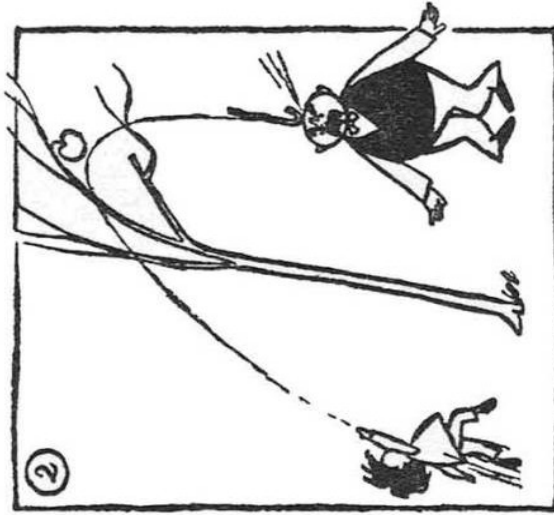
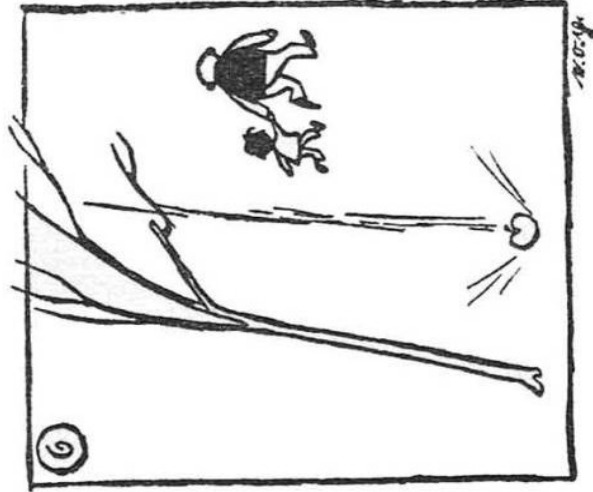
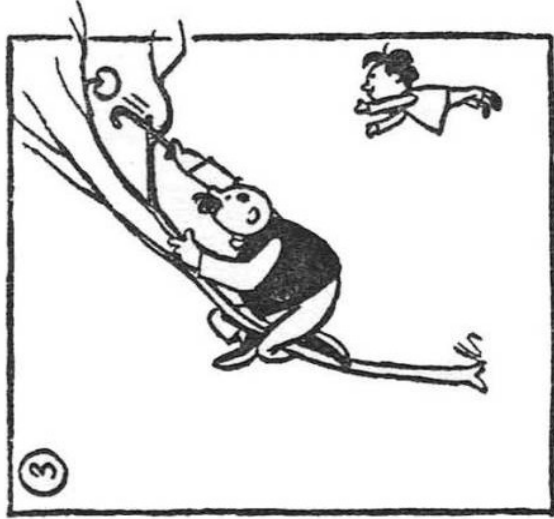
Tamamlanmış olan çalışmalar sınıfta okunur. Toplanan tariflerden mezuniyet için veya veliler toplantısı için bir (Copyshopta) kitapçık oluşturulabilir. Ayrıca pişirilmiş yemeklerin fotoğrafları da kitapçığa eklenebilir.

2 Resim hikayeleri

Bu örnekler “Vater & Sohn” (Türkçe: Baba ve oğul) serisinden N.O.Plauen’a aittir. Diğer örnekler der için veya kişisel kullanım için internetten indirilebilir, Örn: “Bildergeschichten - digitale Schule Bayern. Vater und Sohn” veya başka yazarların resimli hikayeleri adı altında mevcuttur “Bildergeschichten - digitale Schule Bayern – Portal.”)

Öğretmen her bir öğrenciye resimli hikayelerden bir örnek dağıtır. Sonra öğretmen ve öğrenciler el yordamıyla sorular sorarak hikayeyi anlatırlar: *Birinci resimde ne oluyor? Sonra ne oluyor?*

3. resimdeki çocuk ne söylüyor olabilir, bir fikri olan var mı?....

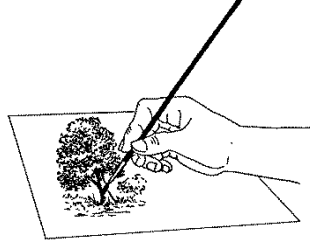
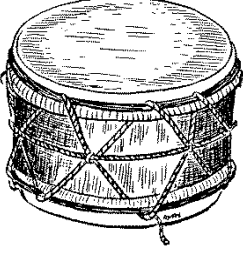

Resimler Sdverlag onayı ile basılmıştır.

© Sdverlag

3 Misafir bir sanatçı (ressam, yazar, müzisyen veya zanaatkâr)

Öğretmen, anadilini konuşan bir sanatçı veya bir zanaatkârı sınıfa davet eder. Öğrencilerin sanatçıyı dinlediği veya izlediği relaks bir sunum saati gerçekleşir. Alternatif bir sınıf dışı etkinlik olarak, bir ressamın atölyesine gezi düzenlenebilir.

Bir sonraki derste tüm öğrenciler gezileri üzerine “Minikompozisyon” yazabilirler. Yazmalarına yardımcı olabilecek aşağıdaki gibi ifadeler tahtaya yazılabilir:

- Geçen hafta ziyaretimize geldi
- Ben de yapabilmek isterdim
- O kadar iyi bulmuyorum
- Sunumdaki en güzel şey ...

Bu aktivite ile sınıf, kültürel alanlar için yaşam alanına dönüşüyor.

4 Başlamış bir hikayeyi tamamlamak

En heyecanlı yerinde yarım bırakılmış bir hikaye öğretmen veya bir öğrenci tarafından okunur. Bunun üstüne öğrenciler ikiye veya grup halinde çalışır. Hikayenin nasıl devam edebileceği ve sonunun nasıl bağlanabileceği üzerine sesli olarak düşünürler. Her grup başka fikirlerle başka sonuçlara varır. Her gruptan bir öğrenci kendi sunumunu yapar. Farklı versiyonlardaki sunumların hepsi dinlendikten sonra her öğrenci hikayesinin nasıl sona ereceğine kendisi karar verir ve yazar.

Bunun üzerine başlangıcı verilen hikayenin fotokopileri sınıfa dağıtılır, bunlar yazı defterlerine yapıştırılır. Altına hikayenin geri kalanı yazılır. Sonuçlar başarılı ise aile dosyasında yerini alır.

Yarım bırakılmış hikayeye bir örnek:

Çoban Kaleb yaz boyunca büyük bir keçi sürünü gütmekle sorumludur. 12 yaşında cesur bir çobandır Kaleb. Yalnız başına ailesinin ve komşularının keçilerini alır, köyünden yalnızca yarım saat uzaklıktaki dağ çayırlarına otlatmaya götürür.

Ama bu sabah aniden bulutlar çöktü. Gökyüzü kapalı bir renge büründü; bunun üstüne acaba eve mi gitsem, yoksa dağda kalmaya devam mı etsem diye kara kara düşünmeye başladı Kaleb.

Bu arada, birdenbire sırt çantasındaki telefonu çaldı...

5 Kendine ait ilk hikaye

Burda, birçok aşama ile bir hikayenin serbest yazımı anlatılıyor:

5.1 Öğrenciler yazmak için bir hikayeye karar verirler

Öğretmen ise öğrencileri, yaşadıkları veya tasavvur ettikleri bir konu hakkında birşeyler yazmaları için yöreklendirir. Tahtada, öğretmen tarafından yazılan birkaç konu önerisi vardır, örn.: “ilk evcil hayvanıma sahip olduğumda,” “okul bahçesindeki en kötü tartışmam,” “tatile en çok gitmek istediğim yer,” “en mutsuz günüm.” Bununla birlikte dikkat edilmesi gereken yazılacak olanın bir masal mı yoksa gerçeğe dayalı bir hikaye olup olmadığıdır. Çünkü edebiyat türleri farklı anlatım tarzını gerektirirler (örn. Eylemin zamanı (kipi), hikayenin başında ve sonundaki süsleme) gibi.

5.2 Öğrenciler ilk taslağı oluşturur.

Öğrenciler artık hikayelerini yazmaya başlarlar. Bu bir taslak olduğundan yazım yanlışları düzeltmek gibi müdahalede bulunmayın! Öğretmen yalnızca fikirleriyle hikayeye katkıda bulunabilir. Öğrenciler metni kendi başına formüle etmelidir.

5.3 Öğrenciler taslağını arkadaşlarına okur.

Artık her öğrenci yazdığı hikayeyi grup arkadaşına okur, sonra öğrenciler kendi hatalarını bulur ve partnerinin önerilerini alarak, cümlelerini daha doğru bir şekilde ifade eder. Öncelikli olan burda yazım yanlışları değil, içeriktir!

5.4 Öğrenciler hikayelerini düzeltirler

Öğretmen hikaye yazan her öğrenci ile mümkün olabilecek değişiklikler ve düzeltmeler üzerine konuşur. Sonra her öğrenci ikinci bir taslağı yazmaya başlar, ya da değişiklikleri ilk taslağa ilave eder. Ardından bu hikayeyi yeniden grup arkadaşına ya da başka birine okur, böylece kendisi de daha iyi nasıl formüle etmesi gerektiğini farkederek.

Hikayesini düzeltip tamamlayan öğrenciye artık öğretmeni yardımcı olur, yazım ve ifade hatalarının olup olmadığını tespit eder ve yazısına son şeklini vermesini ister. Öğretmenin erken müdahalesi güven duygusunu sarsar ve yazma akıcılığını geriletir.

5.5 Öğrenciler hikayelerini sınıf önünde okur

5.6 Hikayeler süslenebilir

Öğrenciler, aralarında çizim kabiliyeti olan birinin olup olmadığı üzerine konuşurlar yada herkes hikayesine dair küçük bir resim yapmaya çalışır.

5.7 Hikayeleri çoğaltıp dağıtmak

Son olarak öğretmen hikayelerin fotokopisini çeker, hepsini bir araya toplayarak bir kitapçık oluşturur. Bu kitapçık tatilden (ara tatil vb.) öğrencilere dağıtılır. Bu hikayeler veliler toplantısında öğrenciler tarafından da okutulabilir, öğrenci ve veliler için motive edici olur.

6 Bir soruna çözüm öneren hikaye anlatmak

Bu kısım, gerçekleşmiş veya gerçekleşebilecek tehlikeli veya hoş olmayan bir durumun tasviridir. Bununla birlikte sorun ve çözümü veya çözüm önerilerini içeren anlatımda yer almalıdır.

Öğretmen birkaç örnek sunar ve böylece öğrencilerle birlikte fikirler biraraya getirilir. (Brainstorming), örn:

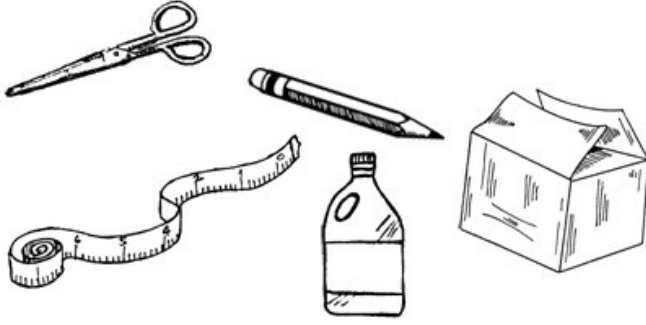

1. “Okul bahçesinde büyük bir çocuk üzerime doğru yürür ve parasını çaldığımı iddia eder, ...”
2. “İki küçük kuzenime göz kulak olmalıyım, fakat ben bunun yerine televizyon izliyorum, bir an ikisinin de evde olmadığını farkediyorum. ...”
3. “Yüksek bir kiraz ağacına tırmanıyorum. Yukarıda olduğumda fark ediyorum ki burdan aşağı inemeyeceğim!...”

Küçük sınıflarda her öğrenci bir hikaye üzerine düşünebilir, büyük sınıflarda ise grup çalışması halinde yapılabilir. Gruptan biri yazar, diğerleri dikte eder. Başka biri de bu çalışmayla ilgili bir ya da birkaç resim çizme sorumluluğu üstlenebilir.

7 Üç nesneli bir hikaye anlatmak

Öğrenciler öğretmenlerinin getirdiği eşyalardan, içinde üç nesnenin olduğu bir hikaye yaratır.

Üç nesne görülür şekilde masanın üzerine bırakılır. Yetişkin öğrenciler için birbiriyle ilişkisi olmayan üç eşya alınır. Örn.: Makas, şişe, kalem, kutu, metre, kol saati, sabun.

Şeker, yastık ve sabunun olduğu bir hikaye ortaya çıkar:

Günlerden birgün annem misafir bekliyordu. Çay için hazırlamış olduğu tepsiyi gördüm. Gizlice 5 şeker aldım oradan, onları yatağımın içinde yastığımın altına koydum. Annem birşey anlamasın diye hemen banyoya gidip ellerimi sabun ile yıkadım. O zamanlar daha çok küçüktüm ve ellerimin şeker kokacağını düşünürdüm.

Öğrenciler ikili grup çalışmasıyla bir hikaye bulabilir ve onu sözlü olarak sunabilir. Sonrasında hangi hikayenin daha komik olduğuna sınıfça karar verilir. Sözlü sunumlardan sonra öğrenciler bireysel olarak kendi hikayelerini yazarlar.

Kaynakça

Malone, Susan. 2012. Language Education Activities for early Grades in Mother Tongue-Based Multilingual Education Programs. Unpublished, work in progress.
Plauen, N.O. 1952, 1993. Vater und Sohn [Türkçe: Baba ve Oğul]. Südverlag Konstanz.
Schönthaler, Marleen (Davar Curriculum – Bridging to Literacy). Unpublished, work in progress.
SIL International. 2001. International Illustrations: The Art of Reading 3.0 (DVD).

Resimli hikayeler için diğer kaynaklar::

Press, Hans Jürgen. 2004. *Der kleine Herr Jakob* [Türkçe: Küçük Jakub Bey]. Weinheim, Basel: Beltz&Gelberg.
Ders amaçlı kullanım için çeşitli resimli hikayeleri şu linkten indirebilirsiniz: “Bildergeschichten-digitale Schule Bayern – Portal”

Internette diğer dil oyunları:

<http://www.lehrerweb.at/materials/gs/deutsch/sprechen/sonst/sprachspiele.pdf>
http://deutsch.gr/img/17a27272d9d53953cbf6d182310e95ecKerkinopoulou_Spiele_fuer_den_Unterricht.pdf (kısaca ve öz – titizlikle ayıklanıp seçilmelidir)